

II. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ

1. KONGREGACJA KULTU BOŻEGO i DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

a. Dekrety Kongregacji i Księdza Prymasa o obrzędzie egzorcyzmów

CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM

Prot. 59/00/L

POLONIAE

Instante Eminentissimo Domino Iosepho Card. Glemp, Archiepiscopo Varsaviensi, Coetus Episcoporum Poloniae Praeside, litteris die 30 decembris 1999 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice IOANNE PAULO II tributarum, interpretationem polonam partis Ritualis Romani cui titulus est *De exorcismis et supplicationibus quibusdam*, prout in adiecto exstat exemplari, perlibenter probamus seu confirmamus.

In textu imprimendo inseratur ex integro hoc Decretum, quo ab Apostolica Sede petita confirmatio conceditur.

Eiusdem insuper textus impressi duo exemplaria ad hanc Congregationem transmittantur.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 12 maii 2001.

(Georgius A. Card. Medina Estévez)
Praefectus

(+ Franciscus Pius Tamburrino)
Archiepiscopus a Secretis

* * *

Warszawa, dnia 7 czerwca 2001 r.

N. 1937/01/P.

PRYMAS POLSKI

DEKRET

Polski przekład części Rytuału Rzymskiego zatytułowanej "EGZORCYZMY I INNE MODLITWY BŁAGALNE" zatwierdziła w dniu 26 listopada 1999 r. obradująca w Częstochowie na 302. Zebraniu Plenarnym Konferencja Episkopatu Polski. Uchwała ta została potwierdzona przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Dekretem z dnia 12 maja 2001 r. (Prot. 59/00/L).

Niniejsze wydanie przygotowane do użytku liturgicznego przez Księgarnię św. Jacka w Katowicach ogłaszamy jako wzorcowe i polecamy je stosować podczas odprawiania egzorcyzmów i innych modlitw błagalnych.

Z zachowaniem wszystkich innych przepisów prawa liturgicznego.

+ Józef Kardynał Glemp
Przewodniczący Konferencji Episkopatu
Prymas Polski

* * *

Z książki, która jest w druku podajemy fragment:

II. MODLITWY BŁAGALNE, JAKIE MOGĄ ZANOSIĆ WIERNI PRYWATNIE W ZMAGANIU SIĘ Z MOCAMI CIEMNOŚCI

1. Panie Boże, zmiłuj się nade mną, Twoim sługą (Twoją służebnicą), który (która) z powodu nadmiaru pokus stał (stała) się jakby wyrzuconym naczyniem. Wyrwij mnie z rąk moich nieprzyjaciół. Przybądź i odszukaj mnie zagubionego, uczyn na nową swoją własnością i nigdy mnie nie opuszczaj. Obym mógł we wszystkim podobać się Tobie, skoro poznałem Ciebie jako mojego Odkupiciela. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

2. Wszchemogący Boże, ty pozwalasz opuszczonym, aby mogli zamieszkać w domu, i przywracasz pomyślność tym, którzy ponieśli klęskę. Wejrzyj na moje utrapienie i przybądź mi na pomoc. Pokonaj niegodziwego wroga, abym uwolniony od jego natarczywości, odzyskał pokój i wolność. Obym mógł Tobie służyć w spokoju i wyznawać, że godne podziwu są Twoje dzieła, przez które przywracasz siłę swojemu ludowi. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

3. Boże, Stwórco i obrońco ludzi. Ty ukształtowałeś człowieka na swój obraz i przez łaskę chrztu przedziwnie odnowiłeś jego godność. Wejrzyj na mnie, Twojego sługę (Twoją służebnicę) i usłysz moje błagania. Proszę Cię, niech przepelni moje serce blask Twojej chwały. Oddal ode mnie wszelką przemoc, lęk i przerażenie, abym w pokoju ducha razem z moimi braćmi mógł (mogła) Cię wielbić w Twoim Kościele. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

4. Boże, źródło wszelkiego miłosierdzia i dobroci. Ty zechciałeś, aby Twój Syn wycierpiał za nas Mękę na Krzyżu i uwolnił nas od przemocy wroga. Proszę Cię, wejrzyj na moją udrękę i na mój ból. Skoro obdarzyłeś mnie we chrzcie nowym życiem, oddal ode mnie ataki złego ducha i napełnij łaską swojego błogosławieństwa. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

5. Boże Ty przez łaskę przybrania uczyniłeś mnie dzieckiem światłości. Spraw, proszę, bym się nie pogrążył w szatańskich ciemnościach, lecz zawsze trwał (trwała) w blasku otrzymanej od Ciebie wolności. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

6. Wezwania do Najświętszej Trójcy

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.
Samemu Bogu cześć i chwała.

Błogosławmy Ojca i Syna z Duchem Świętym.
Chwalmy i wywyższajmy Go na wieki.
Ciebie wzywamy, Ciebie wysławiamy, Ciebie wielbimy, o Najświętsza Trójco.
Nasza nadziejo, nasze zbawienie, nasza chwała, o Najświętsza Trójco.
Wybaw mnie, ocal mnie, obdarz mnie życiem, o Najświętsza Trójco.

Święty, Święty, Święty, Pan Bóg wszechmogący,
który był, który jest, i który ma przyjść.
Tobie cześć i panowanie, o Najświętsza Trójco.
Tobie chwała, Tobie uwielbienie, Tobie dziękczynienie na wieki wieków,
o Najświętsza Trójco.

Święty Boże, Święty mocny, Święty i nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami.

7. Wezwania do naszego Pana Jezusa Chrystusa

A.

Jezu, Synu Boga żywego,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Obrazie Ojca,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, odwieczna Mądrości,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, odblasku wiecznego światła,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Słowo życia,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Synu Maryi Panny,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Boże i Człowiecze,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Najwyższy Kapłanie,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Zwiastunie Królestwa Bożego,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, drogo, prawdo i życie,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, prawdziwy krzewie winny,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Bracie ubogich,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Przyjacielu grzeszników,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Lekarzu ciała i duszy,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Wybawienie uciśnionych,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, Poczycielu opuszczonych,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który wyzwalałeś dręczonych przez diabła,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który zawisłeś na drzewie Krzyża,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który za nas Śmierć przyjąłeś,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który spoczywałeś w grobie,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który zstąpiłeś do otchłani,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który powstałeś z martwych,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który do nieba wstąpiłeś,	zmiłuj się nad nami.
Jezu, który zesłałeś Ducha Świętego na Apostołów,	zmiłuj się nad nami.

Jezu, który zasiadasz po prawicy Ojca, zmiłuj się nad nami.
Jezu, który przyjdiesz sądzić żywych i umarłych, zmiłuj się nad nami.

B.

Przez Twoje Wcielenie,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoje Narodzenie,	wybaw nas, Panie.
Przez chrzest i post Twój święty,	wybaw nas, Panie.
Przez Krzyż i Mękę Twoją,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoją Śmierć i pogrzebanie,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoje święte Zmartwychwstanie,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoje chwalebne Wniebowstąpienie,	wybaw nas, Panie.
Przez Zesłanie Ducha Świętego,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoje przyjście w chwale,	wybaw nas, Panie.

C.

Chryste Zbawicielu, który uratowałeś Piotra na morzu, wybaw mnie mocą Krzyża + i zmiłuj się nade mną (*Kiedy jest wzmianka o Krzyżu, można się przeżegnać).

Przez znak Krzyża świętego + wybaw nas, Panie, nasz Boże, od naszych nieprzyjaciół.

Przez Twój Krzyż + zbaw nas, Chryste Odkupicielu, który umierając pokonałeś naszą śmierć a powstając z martwych, przywróciłeś nam życie.

Twój Krzyż + wielbimy, o Panie, wspominamy Twoją chwalebnią Mękę. Któryś za nas cierpiał rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami.

Uwielbiamy Cię, Chryste, i błogosławimy Ciebie,
bo przez Krzyż swój świat odkupiłeś.

Wielbimy Krzyż Twój, Panie Jezu,
wysławiamy Twoje święte Zmartwychwstanie,
bo przez drzewo Krzyża przyszła radość dla całego świata.

8. Wezwania do Najświętszej Maryi Panny

Pod Twoją obronę uciekamy się,
święta Boża Rodzicielko.

Naszymi prośbami racz nie gardzić w potrzebach naszych,
ale od wszelakich złych przygód racz nas zawsze wybawiać,
Panno chwalebna i błogosławiona,
o Pani nasza, Orędowniczko nasza, Pośredniczko nasza,
Pocieszycielko nasza.

Z Synem swoim nas pojednaj, Synowi swojemu nas polecaj,
swojemu Synowi nas oddawaj.

Pocieszycielko strapionych, módl się za nami.
Wspomożenie wiernych, módl się za nami.

Dozwól mi Cię wychwalać, Święta Dziewico,
 Dodaj mi siły do walki z moimi wrogami.
 Moja Matko, moja nadziejo,
 Bogarodzico, Dziewico Maryjo, módl się za mną do Jezusa.

Najczcigodniejsza Królowo świata,
 Maryjo, Dziewico na wieki,
 któraś porodziła Chrystusa, Pana i Zbawiciela wszystkich ludzi,
 wyprasza nam pokój i ocalenie.

Maryjo, Matko łaski,
 Matko miłosierdzia,
 Broń nas od wroga
 i przyjmij nas w godzinie śmierci.

Najczcigodniejsza Panno Maryjo,
 Przybądź mi z pomocą we wszystkich moich utrapieniach,
 uciskach i potrzebach.
 Uproś mi u swego umiłowanego Syna
 Wybawienie od wszelkiego zła
 i od niebezpieczeństw zagrażających mojej duszy i ciału.

Pomnij, o najświętsza Panno Maryjo, że nigdy nie słyszano,
 abyś opuściła tego, kto się do Ciebie ucieka,
 Twej pomocy wzywa, Ciebie o przyczynę prosi.
 Tą ufnością ożywiony, do Ciebie, o Panno nad pannami, biegnę,
 do Ciebie się przychodzę, przed Tobą jako grzesznik płaczący staję.
 O Matko Słowa, racz nie gardzić słowami moimi,
 ale usłysz je łaskawie i wysłuchaj. Amen.

9. Modlitwa do świętego Michała Archanioła

Święty Michale Archaniele, broń nas w walce.
 Przeciwno niegodziwości i zasadzkom szatana bądź nam obroną.
 Niech go Bóg powściągnie, pokornie błagamy.
 Ty zaś, Wodzu niebieskich Zastępów,
 potężną mocą strąć do piekła szatana i inne złe duchy,
 które dla zguby ludzkich dusz błakają się po świecie.

10. Litania błagalna

Święta Maryjo, Matko Boża,	módl się za nami.
Święty Michale,	módl się za nami.
Święty Gabrielu,	módl się za nami.
Święty Rafale,	módl się za nami.
Święci Aniołowie Stróże,	módlcie się za nami.
Święty Janie Chrzcicielu,	módl się za nami.
Święty Józefie,	módl się za nami.

Święty Piotrze,	módl się za nami.
Święty Pawle,	módl się za nami.
Święty Janie,	módl się za nami.
Wszyscy Święci Apostołowie,	módlcie się za nami.
Święta Mario Magdaleno,	módl się za nami.

(Można dodać inne imiona świętych i błogosławionych)

Od zła wszelkiego,	wybaw nas, Panie.
Od każdego grzechu,	wybaw nas, Panie.
Od sidła szatańskich,	wybaw nas, Panie.
Od śmierci wiecznej,	wybaw nas, Panie.

Chryste, usłysz nas (mnie).
Chryste, wysłuchaj nas (mnie).

* * *

***b. Dekret Kongregacji i teksty na obchód Błogosławionych męczenników
Juliana, biskupa i jego towarzyszy***

**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM**

Prot. 2674/99/L

DIOECESIUM POLONIAE

Instante Eminentissimo Domino Józef Card. Glemp, Archiepiscopo Varsaviensi, Praeside Coetus Episcoporum Poloniae, litteris die 15 novembris 1999 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice IOANNE PAULO II tributarum, libenter concedimus ut celebratio Beatorum martyrum Iuliani episcopi eiusque sociorum, in Calendarium proprium dioecesium Poloniae inseri valeat, die 12 iunii gradu memoriae ad libitum.

Ad celebrationem Missae et Liturgiae Horarum in honorem eorundem Beatorum, quod attinet, adhibeantur textus Orationis Collectae et Lectionis alterius Liturgiae Horarum, lingua polona exaratos et huic Decreto adnexos.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 9 decembris 1999.

*(+ Franciscus Pius Tamburrino)
Archiepiscopus a Secretis*

*(Antonius Ward)
Officio Praepositus*

**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM****Prot. 1201/99/L****POLONIAE**

Textus latinus et polonus Orationis Collectae atque textus polonus Lectionis Alterius Liturgiae Horarum in honorem Beatorum martyrum Iuliani episcopi eiusque sociorum Probatum seu confirmatum.

Ex Aedibus Congregationis, die 10 iunii 1999.

(Georgius A. Card. Medina Estévez)
Praefectus

ORATIO COLLECTA: Textus latinus:

Omnipotens sempiterne Deus, qui beatis martyribus Iuliano episcopo eiusque Sociis pro Christo pati donasti, nostrae quoque fragilitati divinum praetende subsidium, ut sicut pro te mori non dubitarunt, ita et nos fortes in tua confessione vivere valeamus. Per Dominum.

Textus polonus:

Wszechmogący, wieczny Boże, Ty dałeś błogosławionym męczennikom Juliano-
wi biskupowi i współtowarzyszom udział w męce Chrystusa, + wspomóż swoją łaską
naszą słabość, * abyśmy, naśladowując męczenników, którzy nie wahali się umrzeć za
Ciebie, odważnie wyznawali Cię naszym życiem. Przez naszego Pana Jezusa Chry-
stusa, Twojego Syna, + który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego,*
Bóg, przez wszystkie wieki wieków.

GODZINA CZYTAŃ**II CZYTANIE**

Z Bulli *Incarnationis Mysterium* (n. 13) ogłaszającej Wielki Jubileusz Roku 2000

Świadectwem prawdy chrześcijańskiej miłości - zawsze czytelnym, dziś jednak szczególnie wymownym - jest pamięć o męczennikach. Niech ich świadectwo nie będzie zapomniane. Głosili oni Ewangelię, oddając życie dla miłości. Zwłaszcza w naszej epoce męczennik jest znakiem owej największej miłości, w której zawierają się wszystkie inne wartości. Jego życie jest odbłaskiem wzniosłych słów Chrystusa, wypowiedzianych na krzyżu: „Ojcze, przebacz im, bo nie wiedzą co czynią” (Łk 23,

34) Człowiek wierzący, traktujący poważnie swoje chrześcijańskie powołanie, w którym męczeństwo jest możliwością zapowiedzianą już w Objawieniu, nie może uniknąć tej perspektywy z horyzontu własnego życia. W ciągu dwóch tysięcy lat od narodzenia Chrystusa zawsze obecne było świadectwo męczenników.

Także nasze stulecie, zbliżające się ku końcowi, wydało bardzo wielu męczenników, którzy ponieśli śmierć przede wszystkim jako ofiary nazizmu i komunizmu oraz walk rasowych i plemiennych. Ludzie z wszystkich warstw społecznych cierpieli za wiarę, płacąc krwią za przynależność do Chrystusa i do Kościoła lub znosząc odważnie wieloletnie więzienia i różnorakie udręki, aby nie poddać się naciskom ideologii, która przerodziła się w bezlitosną dyktaturę. Z psychologicznego punktu widzenia męczeństwo jest najwymowniejszym dowodem prawdziwości wiary, która może nadać ludzkie oblicze nawet najbardziej gwałtownej śmierci i ujawnia swe piękno podczas najokrutniejszych prześladowań.

Napełnieni obficie łaską nadchodzącego Roku jubileuszowego, możemy głośniejszym głosem śpiewać Ojcu hymn wdzięczności: *Te martyrum candidatus laudat exercitus*. Tak, oto jest orszak tych, którzy "opłukali swe szaty i w krwi Baranka je wybielili" (Ap 7,14). Dlatego Kościół wszędzie na ziemi musi pozostać zakorzeniony w ich świadectwie i pieczołowicie chronić pamięć o nich. Oby Lud Boży, umocniony przykładem tych autentycznych mistrzów wiary - ludzi wszystkich pokoleń, języków i narodowości - przekroczył z ufnością próg trzeciego tysiąclecia. Podziw dla męczenników niech łączy się w sercach wiernych z pragnieniem naśladowania - z pomocą łaski Bożej - ich przykładu, gdyby wymagały tego okoliczności.

Responsorium

W. Gdy walczymy w obronie wiary, + patrzy na nas Bóg, patrzą Jego aniołowie, patrzy Chrystus.* Wielka to chwała i dostojność, i wielkie szczęście walczyć w obecności Boga, i otrzymać wieniec Chrystusa Sędziego.

K. Przywołajmy więc wszystkie nasze siły i uzbrojmy się w czystość serca, wiarę nienaruszoną i życie cnotliwe, aby wystąpić do boju.

W. Wielka to chwała...

* * *

c. Dekret Kongregacji i teksty na obchód liturgiczny bł. Edmunda Bojanowskiego

CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM

Prot. 2835/99/L

DIOECESIVM POLONIAE

Instante Eminentissimo Domino Józef Card. Glemp, Archiepiscopo Varsaviensi, Praeside Coetus Episcoporum Poloniae, litteris die 3 decembris 1999 datis, vigore

facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice IOANNE PAULO II tributarum, libenter concedimus ut celebratio Beati Edmundi Bojanowski, in Calendarium proprium dioecesium Poloniae inseri valeat, die 7 augusti gradu memoriae ad libitum.

Ad celebrationem Missae et Liturgiae Horarum in honorem eorundem Beatorum, quod attinet, adhibeantur textus Orationis Collectae et Lectionis alterius Liturgiae Horarum, lingua polona exaratos et huic Decreto adnexos.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 7 ianuarii 2000.

(+ *Franciscus Pius Tamburrino*)
Archiepiscopus a Secretis

(*Marius Marini*)
Subsecretarius

ALLEGATO AL PROT. 2835/99/L, DEL 7 GENNAIO 2000

ORATIO COLLECTA:

Textus latinus:

Deus, qui ad puerorum, infirmorum pauperumque curam beatum Edmundum vocasti, concede propitius, ut, eius exemplo, caritate suffulti, per opera, quae nobis implenda in hoc mundo commisisti, ad omnia in Christo instauranda alacriter operemur. Per Dominum.

Textus polonus:

Boże, Ty powołałeś błogosławionego Edmunda, aby opiekował się dziećmi, chorymi i ubogimi, spraw łaskawie, abyśmy pobudzeni miłością, za jego przykładem gorliwie przyczyniali się do odnowienia wszystkiego w Chrystusie, poprzez zadania, które nam powierzyłeś do wypełnienia na tym świecie. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków.

LITURGIA GODZIN

7 sierpnia

BŁOGOSŁAWIONEGO EDMUNDA BOJANOWSKIEGO

Wspomnienie dowolne

Edmund Bojanowski urodził się 14 listopada 1814 r. w Grabonogu, w Archidiecezji Poznańskiej. Szlachcic, patriota, głęboko religijny - wybrał życie w celibacie, aby być bardziej wolnym i dyspozycyjnym dla Królestwa Bożego. Rzeczywistość ziemską odczytał w duchu ewangelicznym angażując się szczególnie na rzecz zaniedbanego ludu wiejskiego z całkowitym zapomnieniem o sobie. W 1850 r. założył zakonne

Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny. Zrealizował powszechne powołanie do świętości i nakreślając swoim życiem model i wzór apostołstwa świeckich stał się prekursorem Soboru Watykańskiego II. Zmarł 7 sierpnia 1871 r. w Górcie Duchownej. Jest pionierem apostołatu świeckich ściśle współpracujących z hierarchią kościelną.

Teksty wspólne o świętych mężczyznach

GODZINA CZYTAŃ

II CZYTANIE

Z listów bł. Edmunda Bojanowskiego do Sióstr Służebniczek N.M.P.
(w Archiwum Domu generalnego Zgromadzenia Sióstr Służebniczek w Dębicy)

Miła mi bardzo Twoja otwartość i szczerłość, z jaką wyznajesz niepokój i tęsknotę, które Twoją duszę opanowały. Ale niech Cię to nie trwoży. Rozważ tylko, jaki to w sercu usłyszałaś głos, który Cię powołał do służby Najświętszej Panny. Musiała być w tym głosie wielka moc i świętość, kiedy zaraz, bez zwłoki, pobiegłaś za nim i świat porzuciłaś bez żalu. Sama piszesz, że czułaś się taką szczęśliwą, iż byłabyś wołała umrzeć, niż ponownie do świata powrócić. Otóż Pan Bóg w taki sposób - dla pociągnięcia dusz ku sobie - obdarza je na początku słodkością natchnień i uściela im drogę jakby kwiatami. Potem zdaje się, jakby te dusze opuszczał i wszelką słodycz w gorycz tęsknoty zamieniał, a to czyni Bóg dlatego, żeby doświadczyć ich stałości w życiu duchowym, więc im każe walczyć i biedzić się, dopóki mężnie nie zwyciężą pokus i przeciwności nie pokonają. Wtedy dopiero tych pierwszych słodyczy duchowych i pociech niebieskich drugie tyle im daje. I to jest ten żywot anielski, w którym nie odczuwa się już ani krzyża, ani boleści, ani tęsknoty, ani goryczy, tylko samą szczęśliwość życia oddanego Bogu. Wytrwaj tę walkę, zwycięż. za łaską Bożą · nacierające na Ciebie pokusy, a po wewnętrznej burzy ujrzysz w duszy i sercu pogodę, która przyświecać Ci będzie już na tej ziemi jako zwiastunka przyszłej niebieskiej jasności i wesela wiekuistego.

Pracuj więc duszą, miłując Boga nade wszystko, pracuj sercem ćwicząc się w miłości bliźniego, pracuj myślą trzymając ją nieoderwaną od Krzyża Chrystusowego, pracuj ręką służąc ubogim i chorym, jakbyś samemu Jezusowi służyła. Choćbyś na siłach upadała, nie daj się zachwiać w Twojej wierności. Nie szukaj zapłaty na ziemi, nie pracuj dla siebie, ale dla Boga i dla bliźnich.

Oby Duch Przenajświętszy raczył Ci być przewodnikiem na drogach niebieskich, a pocieszycielem na smutnych i ciężkich drogach ziemskich, abyś miłością Bożą zapalona, wszelkie świeckie żądze i marności tego żywota daleko od siebie odrzuciła, a w samych dobrach niebieskich i pociechach Ducha Świętego kochanie pokładała. Niech Ci Duch Święty ogień ześle, który Apostołom posłał, abyś miłością Bożą gorzała, a światłością dobrych uczynków wywdzięczała się temu Duchowi Świętemu, który Cię oświecił i na drogę świętego powołania wprowadził.

Responsorium

Ps 27,1; 23,4

W. Pan moim światłem i zbawieniem moim, + kogo miałbym się lękać? * Pan obrońcą mego życia,/ przed kim miałbym czuć trwogę?

K. Chociażbym przechodził przez ciemną dolinę, zła się nie ulękę, bo Ty jesteś ze mną. W. Pan obrońcą.

* * *

d. Pismo Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów do Prymasa Polski w sprawie wprowadzania nowych błogosławionych do Kalendarza diecezji polskich

**KONGREGACJA KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**

Prot. 2900/99/L
2902/99/r

Rzym, 19 IV 2000

Czcigodny Księżę Kardynale,

Kongregacja Kultu Bożego uprzejmie dziękuje za listy z dnia 7 XII b.r. (Prot. n. 4421/99/P, 4422/99/P), w których Wasza Eminencja prosił, aby błogosławiona Bernardyna Jabłońska i błogosławiona Maria Karłowska zostały wprowadzone do ogólnego kalendarza diecezji polskich. W obu przypadkach prośba jest wyrazem poparcia dla petycji skierowanej do Konferencji Episkopatu przez zgromadzenia zakonne, z których pochodzą obie błogosławione.

W związku z tym i podobnymi przypadkami pragniemy krótko przedłożyć pewne uwagi nawiązujące do „Notyfikacji na temat niektórych aspektów Kalendarzy i własnych tekstów liturgicznych” z dnia 20 września 1997 (*Notitiae* 33[1997] 284-297).

Wspomniana Notyfikacja (nn. 25nn) zaleca wielką ostrożność podyktowaną pragnieniem, aby nie wprowadzono zbyt wielu obchodów do kalendarzy partykularnych. W tym kontekście przypomina się zasadę reprezentatywności obchodów, zachęcając do tego, aby pozostawić w kalendarzach diecezji, określonych kościołów i wspólnot zakonnych obchody ku czci świętych, a zwłaszcza błogosławionych o podstawowym znaczeniu.

Wprowadzenie licznych obchodów do ogólnopolskiego kalendarza i do kalendarzy diecezjalnych przysporzyło trudności zakonem i zgromadzeniom zakonnym, ponieważ były zmuszone do przenoszenia własnych wspomnień liturgicznych, dla których przeszkodą stała się zbieżność dat.

Ponadto Notyfikacja ta (nn. 28 nn) podkreśla, że słuszną jest rzeczą pozostawienie możliwie jak największej liczby obchodów ku czci błogosławionych w kalendarzach diecezjalnych i zakonnych.

Jeśli chodzi o prośby pochodzące od przełożonych zakonnych, a dotyczące wprowadzenia ich własnych obchodów do kalendarzy diecezjalnych lub krajowych, Kon-

gregacja przypomina (por. Notyfikacja, nn. 34nn) zasadę, zgodnie z którą zakony i zgromadzenia zakonne mają szerokie możliwości oddawania kultu liturgicznego własnym świętym i błogosławionym w obrębie swoich wspólnot i w swych kościołach, gdzie udział w celebracjach mogą brać także ich współpracownicy, alumni i przyjaciele.

Dlatego nie wydaje się ani konieczne ani pożądane, aby kalendarz rodziny zakonnej był mieszany z kalendarzem diecezjalnym lub krajowym. Utrwalanie takiej praktyki prowadziłoby w sposób nieunikniony do rozczarowań i niesmaku, gdyż nie wszystkie spośród bardzo wielu rodzin zakonnych mogłyby być w ten sposób reprezentowane.

Wreszcie Notyfikacja (nn. 34nn) z wyraźnym naciskiem stwierdza, że wprowadzanie nowych obchodów do kalendarza krajowego lub diecezjalnego nie jest dyktowane pragnieniem uhonorowania określonej rodziny zakonnej, ale ukazania postaci danego świętego lub błogosławionego wiernym, którzy czują się z nimi bardziej związani. Z racji ścisłej więzi, jaka się w tych warunkach wytworzyła, określony święty lub błogosławiony może ze szczególną skutecznością ukazywać wiernym paschalne zwycięstwo Chrystusa i triumf łaski.

Kongregacja starała się z wielką życzliwością podchodzić do praktyk związanych z własnymi kalendarzami w Polsce i przyznaje, że postępowanie wszczęte w odniesieniu do niektórych diecezji nie zostało jeszcze zakończone. Z drugiej strony Kongregacja poddaje pod refleksję Biskupów pytanie, czy nie nadszedł moment, w którym należałoby zapewnić większą stabilność we własnych kalendarzach i tekstach liturgicznych polskich diecezji, a zwłaszcza w kalendarzu ogólnokrajowym? Czy nie jest wskazane oddalenie na pewien czas, tak długo jak to będzie możliwe, propozycji wprowadzania nowych obchodów i modyfikowania tekstów, aby można było spokojnie ocenić aktualną sytuację i perspektywę jej ewentualnego dalszego rozwoju?

Korzystając ze sposobności, życzę Księdzu Kardynałowi radosnych Świąt Paschalnych i wyrażam uczucia głębokiej czci.

Oddany w Panu

(+ Francesco Pio Tamburino)
Arcybiskup Sekretarz

Jego Eminencja
Kardynał Józef Glemp
Arcybiskup Warszawski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

NOTYFIKACJA DOTYCZĄCA NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW WŁASNYCH KALENDARZY I TEKSTÓW LITURGICZNYCH

1. Sobór Watykański II sformułował zasadę, że obchody ku czci świętych, w czasie których głosimy cuda Chrystusa w Jego sługach, choć mają swe znaczenie, nie

powinny przesłaniać celebracji misteriów zbawienia odbywającej się każdego tygodnia w niedziele oraz w ciągu roku liturgicznego. Z tej zasady wynika postanowienie, aby obchody ku czci wielu świętych były pozostawione diecezjom, narodom lub rodzinom zakonnym (KL 111). Powyższa zasada wraz z innymi postanowieniami Soboru została wzięta pod uwagę przy odnowie roku liturgicznego i Ogólnego Kalendarza obrządku rzymskiego.

2. *Ogólne normy roku liturgicznego i kalendarza wraz z Tabelą pierwszeństwa dni liturgicznych* mają na celu konkretne zastosowanie tego kryterium zarówno do Ogólnego Kalendarza jak i do kalendarzy własnych. Ponadto Instrukcja *Kalendarze partykularne*, wydana przez Świętą Kongregację Kultu Bożego (24 VI 1970), podaje pewne dodatko we wyjaśnienia dotyczące własnych kalendarzy.

3. Od momentu opublikowania tych zasad pojawiły się dwa nowe czynniki. Z jednej strony pokaźna liczba beatyfikacji i kanonizacji dokonanych w ostatnich latach przez Ojca Świętego, spowodowała znaczny wzrost obchodów wprowadzonych do kalendarzy własnych. Z drugiej strony włączenie pewnej liczby obchodów do Kalendarza Ogólnego lub podniesienie rangi celebracji, które już się w nim znajdowały, zmniejszyło odpowiednio liczbę dni nie zajętych.

4. Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów nie uznaje na razie za stosowne, aby zmieniać obowiązujące normy. Równocześnie jednak uważa, iż konieczne jest podkreślenie niektórych punktów tychże norm, aby ich przestrzeganie pozwoliło uniknąć poważnego zniekształcenia kalendarzy liturgicznych.

Ponadto zostaną omówione pewne zagadnienia związane z dobozem i redagowaniem własnych tekstów liturgicznych.

I

5. Dniem stosownym dla wprowadzenia jakichś obchodów do kalendarza partykularnego jest dzień, w którym dany obchód odbywa się w Kalendarzu Ogólnym (Ogólne normy, n. 56a; Kalendarze partykularne, n. 23), chociaż stopień obchodu zostaje zmieniony.

6. Zdrowa praktyka, związana z wprowadzeniem do liturgii tradycyjnych tytułów pobożności względem Pana Jezusa Chrystusa czy też Najświętszej Maryi Panny polega na tym, aby łączyć owe tytuły z jednym ze święt lub uroczystości znajdujących się Kalendarzu Ogólnym. Jeśli chodzi o Maryję, zwykło się wyznaczać taki obchód na dzień 12 września, kiedy to zgodnie z Kalendarzem Rzymskim obchodzone było święto Najświętszego Imienia Maryi. W myśl tej zasady reintegracji i uwyrażnienia doradza się, aby unikać tworzenia nowych tytułów i pobożnych obchodów ku czci Pana Jezusa i Jego Matki, ale poprzestać na tych, które już występują w księgach liturgicznych, chyba że odpowiadają one powszechnej wrażliwości ludu chrześcijańskiego i zostały uprzednio poddane należytej ocenie z doktrynalnego punktu widzenia.

7. W przypadku jakiegoś świętego, jeśli nie został on włączony do Ogólnego Kalendarza, dniem najbardziej odpowiednim dla jego uczczenia w kalendarzu party-

kularnym będzie *dies natalis* tegoż świętego. Gdyby jednak ten dzień nie był znany, albo gdyby miała nastąpić zbieżność z jakąś uroczystością, świętem lub wspomnieniem obowiązkowym, wprowadzonymi już do Kalendarza Ogólnego albo partykularnego, nowy obchód zostanie wyznaczony normalnie na inny odpowiedni dzień: może to być dzień chrztu danego świętego, jego święceń, „znalezienia jego ciała”, „przeniesienia” albo po prostu najbliższy dzień wolny od przeszkody (Ogólne zasady, nn. 56b, 56c). Pożądane jest, aby nie wybierano dnia kanonizacji (por. niżej, n. 39).

8. W przypadku, gdyby wspomnienie dowolne obrane w kalendarzu partykularnym na dzień najbardziej odpowiedni, napotykało na przeszkodę ze strony wspomnienia obowiązującego, wpisanego do Kalendarza Ogólnego lub na przykład do kalendarza krajowego, doradza się jedno z dwóch poniższych rozwiązań (por. Kalendarze partykularne, n. 23): w określonych okolicznościach można by otrzymać zgodę na zredukowanie wspomnienia obowiązkowego do rangi wspomnienia dowolnego, z pozostawieniem słusznej z duszpasterskiego punktu widzenia wolności wyboru między dwoma obchodami; albo też można będzie, choć rzadko, połączyć oba obchody tego samego rodzaju.

9. Błogosławieni nie figurują oczywiście w Kalendarzu Ogólnym. Włączanie ich do kalendarza partykularnego opiera się na ogół na tych samych zasadach, jakie zostały wyżej podane w odniesieniu do świętych.

II

10. W ostatnich latach urzędy Stolicy Świętej mające uprawnienia w dziedzinie liturgii, odpowiadając na umotywowane prośby biskupów diecezjalnych i z racji pastoralnych, wyraziły zgodę na szereg przesunięć w zakresie obchodów przewidzianych w Kalendarzu Ogólnym. Obecnie wydaje się stosowna w związku z tym krótka refleksja.

11. Należy strzec integralności Kalendarza Ogólnego będącego między innymi wyrazem istotnej jedności obrządku rzymskiego (por. KL 38). Istnieje bowiem obawa, że zbyt jego rozszerzanie doprowadzi do osłabienia jedności i wewnętrznej spójności Kalendarza Ogólnego, a w konsekwencji każdego z kalendarzy krajowych lub regionów międzydiecezjalnych.

12. Stąd też w przyszłości Kongregacja zamierza położyć większy nacisk na to, aby w Kalendarzu Ogólnym utrzymać obchody w dniach, na które są wyznaczone i by nie zezwalać na przenoszenie na inny dzień obchodów stwarzających przeszkodę, chyba że będą wchodzić w rachubę wyjątkowe motywy duszpasterskie, dotyczące znacznej liczby wiernych. Podobna praktyka zostanie utrzymana w odniesieniu do kalendarzy krajowych oraz kalendarzy regionów międzydiecezjalnych w ich relacji do kalendarza diecezjalnego.

13. Ilekroć więc zaistnieje przeszkoda uniemożliwiająca jakiś obchód rangi drugorzędnej, będzie normalnie obowiązywać zasada przenoszenia raczej obchodu, który napotyka na przeszkodę niż tego, który przeszkodę stwarza.

14. Przenoszenie obchodów stwarzających przeszkodę bywa niekiedy motywowana praktyką procesji lub innych popularnych form świętowania przyjętych w środowisku wiernych. Tego rodzaju przypadki zasługują na szczególną uwagę. Kiedy jednak podobne manifestacje mają charakter bardziej popularny i folklorystyczny niż liturgiczny, mogą się odbywać niezależnie od czynności liturgicznych i nie wymagają przeniesienia obchodu. Pozostają jednak własne uroczystości i święta tam, gdzie istniejąca od niepamiętnych czasów popularna tradycja będzie stanowić wystarczający motyw dla przeniesienia obchodu stwarzającego przeszkodę (por. Kalendarze partykularne, n. 23 b).

15. Rzadziej motywem wysuwającym za przeniesieniem jakiegoś obchodu jest chęć skoordynowania go z analogicznym obchodem przewidzianym w kalendarzu liturgicznym albo cywilnym jakiejś akatolickiej wspólnoty chrześcijańskiej. Wyjąwszy przypadki naprawdę wyjątkowe, tego rodzaju motywacji nie można uznać za wystarczającą. Dotyczy to zwłaszcza Kalendarza Ogólnego, który jest wyrazem komunii między Kościołami lokalnymi tego samego obrządku. Nie mogą przeważać motywacje, które choć same w sobie godne pochwały, dotyczą relacji z kościelnymi wspólnotami, z którymi nie jesteśmy złączeni więzami pełnej komunii.

III

16. Prawodawstwo przewidziało możliwość zmiany daty obchodu niektórych uroczystości, a mianowicie Epifanii, Wniebowstąpienia oraz Ciała i Krwi Chrystusa. Jeśli nie są one obchodzone jako uroczystości nakazane, mogą być przeniesione na najbliższą niedzielę (Ogólne zasady, n. 7). Uroczystość św. Józefa, jeśli nie jest nakazana, może być przeniesiona poza Okres Wielkiego Postu, jeśli biskupi uznają to za stosowne (Ogólne zasady, n. 56). Jeżeli chodzi o uroczystość Wszystkich Świętych, słusznym motywem za jej przeniesieniem mogłoby na przykład być pragnienie, aby była obchodzona w dniu bardziej zgodnym w miejscową kulturą (por. Kalendarze partykularne, n. 36). Poza tymi przypadkami należy się trzymać dat wyznaczonych w Kalendarzu Ogólnym i w ogóle z wielką starannością trzeba dbać o zachowanie struktury roku liturgicznego, a zwłaszcza o zapewnienie szczególnego charakteru niedzieli jako Dnia Pańskiego, w którym Kościół obchodzi pamiątkę Męki, Zmartwychwstania i chwały Pana Jezusa (por. *Sacrosanctum Concilium*, n. 106).

17. Zgodnie z pragnieniem Soboru ustalone normy nalegają na to, aby pozostały wolne od obchodów ku czci świętych: Okres Wielkiego Postu, oktawa Paschy oraz dni od 17 do 24 grudnia. Wspomniane normy mogą jednak dopuścić pewne wyjątki w zakresie ogólnym. W tym ostatnim przypadku należy pozostawić pewną swobodę, jeśli chodzi o święta własne i własne wspomnienia dowolne.

IV

18. Należy pamiętać, że celebracje, które mają zostać wpisane do kalendarzy własnych, są dokładnie regulowane następującymi normami:

19. Do kalendarza diecezjalnego wpisuje się: święto Patrona (głównego) diecezji, święto poświęcenia kościoła katedralnego oraz ewentualne wspomnienie obowiąz-

kowe Patrona drugorzędnego. Wpisuje się także obchody ku czci świętych i błogosławionych, w sposób szczególnie związanych z daną diecezją: tych na przykład, którzy na jej terenie się urodzili, pełnili przez dłuższy czas kościelną posługę, na tym terenie zmarli, zwłaszcza jeśli tam spoczywają ich ciała lub znacznej wielkości relikwie, lub też zachowane są przedmioty istniejącego od niepamiętnych czasów i ciągle żywego kultu (por. Normy, n. 52 a; Tabela, nn. 8a, 8b, 11a; Kalendarze partykularne, n. 9).

Wyrażana nierzadko prośba, aby Patron (główny) diecezji był czczony w stopniu uroczystości, nie jest w pełni zgodna z normami (por. Tabela, n. 8a) i winna być oddalana.

20. Do kalendarza zakonnego wpisuje się w stopniu uroczystości celebrację Tytułu lub Założyciela albo Patrona (głównego) danej rodziny zakonnej. A więc: może być tylko jedna celebrowanie w randze uroczystości oraz dwie inne w randze święta (por. Tabela, n. 4d, 8d). Jeśli natomiast Założycielem jest błogosławiony, celebrowanie będzie mieć rangę święta (por. Kalendarze partykularne, n. 12a).

Można ponadto wpisać wspomnienie obowiązkowe ewentualnego Patrona drugorzędnego oraz obchody ku czci świętych i błogosławionych mających szczególnie związek z daną rodziną zakonną, zwłaszcza tych, którzy należeli do danego zakonu lub zgromadzenia (por. Normy, n. 52 b; Tabela, nn. 8f, 11a, 11b; Kalendarze partykularne, n. 12).

21. W celu dokładniejszego sprecyzowania znaczenia obchodu ku czci Patrona drugorzędnego należy przypomnieć Normy o ustanawianiu Patronów z roku 1973. Ustalają one, że winien być tylko jeden Patron (n. 6); wykluczają więc możliwość wyboru – od tej daty – Patronów drugorzędnych (nn. 5, 14). Od tej normy zostały dozwolone pewne wyjątki, o których na przyszłość nie należałoby wspominać.

22. Wynika stąd, że gdy nie ma wyjątkowych racji pastoralnych, nie jest wskazane wprowadzanie do kalendarzy partykularnych innych celebrowanie. W przypadkach nadzwyczajnych konieczny jest indult Stolicy Świętej.

23. Mniej rozwinięte są przepisy prawne dotyczące innych kalendarzy. Chodzi tu z jednej strony o kalendarze międzydiecezjalne (regionalne, krajowe) i wewnątrzdiecezjalne (kalendarze miast lub innych miejscowości, określonych kościołów). Z drugiej strony w rachubę wchodzi tu kalendarze zakonów lub prowincji zakonnych, lub też kalendarze wspólne dla pewnych gałęzi tej samej rodziny zakonnej. Podstawowe wskazania na ten temat znajdują się w Kalendarzach partykularnych (nn. 8, 10, 11).

24. Zapomina się często o istnieniu własnych kalendarzy poszczególnych kościołów. Składają się na nie obchody uwzględnione w Tabeli dni liturgicznych. Oprócz uroczystości rocznicy poświęcenia własnego kościoła oraz uroczystości Tytułu mogą się w nich znajdować własne święta.

V

25. Należy zwrócić uwagę na niebezpieczeństwo ryzyka, jakie płynie z wprowadzania do kalendarzy partykularnych zbyt wielu obchodów (Normy, n. 53; Kalen-

darze partykularne, n. 17). Mogłoby to spowodować przeładowanie kalendarza diecezji, rodziny zakonnej, czy też kalendarza krajowego, regionu międzydiecezjalnego, prowincji zakonnej, czy innych kalendarzy. Jak temu zaradzić? Zgrupować świętych i błogosławionych w jednym wspólnym obchodzie (Normy, n. 53a; Kalendarze partykularne, n. 17a); zastosować zasadę zastępczości (*sussidiarieta*) obchodów na płaszczyźnie partykularnej, to znaczy pozostawić w ściśle określonych miejscach obchody ku czci świętych i błogosławionych, których kult nie jest bardzo rozpowszechniony (Normy, nn. 53 b, 53 c; Kalendarze partykularne, n. 17 b).

26. Kiedy zamierza się objąć większą liczbę świętych wspólną celebracją, należy zadbać o pewną jednorodność obchodu, biorąc pod uwagę epokę historyczną, rodzaj działalności, jaką pełnili w Kościele, drogę ich życia, różne duchowe tradycje oraz dzieje kultu, jakim każdy ze świętych był otaczany. Chodzi bowiem o to, by nie wprowadzać jakich nowych i sztucznych form kultu, obcych tradycji.

27. Jeśli więc zostaje podjęta decyzja o takim zgrupowaniu, należy zadbać o to, by poszczególni święci byli objęci tylko jednym obchodem w ciągu roku liturgicznego (por. Normy, n. 50b). Trzeba unikać podwójnych celebracji, do jakich mogłoby dojść, gdyby na przykład jakąś postać czczono najpierw w obchodzie zbiorowym, a potem – po raz drugi – w celebracji jej tylko poświęconej.

VI

28. Szczególna ostrożność jest wymagana przy wprowadzaniu nowych błogosławionych lub świętych do kalendarza diecezjalnego, krajowego lub ogólnego jakiegś rodziny zakonnej. Często będzie bardziej wskazane wprowadzenie obchodu ograniczonego do miejscowości ściślej związanych z danym błogosławionym lub świętym.

29. Rozróżnienie między obchodem ku czci jakiegoś błogosławionego i ku czci świętego wymaga z reguły, aby obchód poświęcony błogosławionemu był ograniczony do pewnego regionu geograficznego.

30. Jeszcze większy umiar jest konieczny przy wprowadzaniu nowych błogosławionych do kalendarza szerszego obszaru międzydiecezjalnego, podobnie jak do kalendarza krajowego czy też do kalendarza ogólnego jakiegś rodziny zakonnej. Pożądane jest, aby dokonywano tego stopniowo i w przeciągu dłuższego czasu.

31. W pewnych przypadkach będzie uzasadnione, zwłaszcza w młodych Kościołach, włączenie jakiegoś błogosławionego również do kalendarza diecezji jego pochodzenia, albo tej, na której terenie zmarł lub pełnił działalność kościelną. Doradza się jednak, aby było to wspomnienie dowolne i aby rozciągnięto dany obchód na wiele diecezji lub na cały kraj dopiero po odpowiednim czasie, kiedy w naturalnym rytmie rozwinie się spontaniczna pobożność wśród ludu.

32. W pewnych diecezjach, które już dawno przyjęły Ewangelię i które siłą rzeczy mają własny, bardziej rozwinięty kalendarz, byłoby wskazane rozpoczynanie od decyzji bardziej ograniczonych – przez wprowadzenie obchodu ku czci jakiegoś błogosławionego jedynie do kalendarza ściśle określonego terenu, na przykład do kościoła,

w którym spoczywa jego ciało lub znaczna część relikwii (por. Kalendarze partykularne, n. 11), albo też do kalendarza miejsca pochodzenia błogosławionego.

VII

33. Dobrze będzie pamiętać nadto o możliwości, jaką stwarza Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego (nn. 375 – 377) kapłanowi celebrującemu w dni powszednie Okresu Zwykłego „w ciągu roku”, w ferie Adwentu przed dniem 17 grudnia, podobnie jak w ferie Okresu Narodzenia Pańskiego po 2 stycznia, a także w dni powszednie Okresu Wielkanocnego. W tych okresach, także w dniach, w które przypada wspomnienie dowolne, kapłan może sprawować Mszę zgodnie z formularzem danego dnia, albo Mszę o świętym wpisanym na dany dzień do Martyrologium Rzymskiego. To samo odnosi się analogicznie do celebracji Liturgii Godzin (por. Ogólne wprowadzenie do Liturgii Godzin = OWLG, n. 244). Całkowicie więc zgodne z prawem jest sprawowanie w takich warunkach Mszy świętej ku czci jakiegoś świętego, którego imię nie zostało wpisane ani do Kalendarza ogólnego ani własnego. Oczywiście, że trzeba odwoływać się w tych przypadkach do zdrowego zmysłu duszpasterskiego danego celebransa.

VIII

34. Ostatnio wpłynęły do Kongregacji prośby o rewizję Kalendarzy diecezjalnych poprzez wprowadzenie do nich świętych i błogosławionych, nie związanych ściśle z danymi diecezjami. Jednym z motywów podawanych na uzasadnienie tego rodzaju próśb było żywe pragnienie uhonorowania określonej rodziny zakonnej z racji jej wkładu w życie diecezji. Łatwo jednak zdać sobie sprawę z tego, że gdyby takie kryterium zostało przyjęte, kalendarz diecezjalny straciłby swój specyficzny charakter, stając się w dużej mierze zbiorem celebracji właściwych dla rodzin zakonnych istniejących na danym terytorium.

35. Trzeba nadto zauważyć, że każda rodzina zakonna czci własnych świętych i błogosławionych zgodnie z kalendarzem zaaprobowanym przez najwyższego przełożonego i zatwierdzonym przez Stolicę Apostolską. W konsekwencji wierni, którzy tego pragną, mogą bez przeszkód uczestniczyć w celebracjach odbywających się w kościołach określonej rodziny zakonnej. Wierni mogą też przyłączyć się duchowo do wspólnoty zakonnej, biorąc udział w obrzędach liturgicznych sprawowanych z zastosowaniem własnych tekstów, na przykład z okazji pielgrzymki. Do osiągnięcia tego celu nie jest wcale konieczne, aby takie własne obchody zakonne zostały wprowadzone do kalendarzy diecezjalnych.

36. Zostały już przypomniane (por. wyżej, n. 33) możliwości uczczenia świętych nie wpisanych do kalendarza diecezjalnego. Możliwości te nie zostają ograniczone, gdy ktoś pragnie uczcić jakiegoś świętego zakonnika w określonej wspólnotie diecezjalnej.

37. Jeśli chodzi o pragnienie uhonorowania jakiejś rodziny zakonnej poprzez wprowadzenie nowego obchodu do kalendarza diecezjalnego, wystarczy krótka refleksja teologiczna na temat znaczenia liturgicznego obchodu ku czci świętego aby

wykazać, jak bardzo tego rodzaju motywacja jest daleka od zdrowej tradycji. Tego rodzaju uzasadnienie nie uwzględnia w należyty sposób duszpasterskiego dobra wiernego ludu, który ma prawo do autentyzmu i szlachetnej prostoty kultu (por. KL 34).

IX

38. Wydaje się na koniec wskazane zaakcentowanie kilku zasad dotyczących przygotowywania własnych tekstów liturgicznych dla obchodów ku czci świętych i błogosławionych wpisanych do własnego kalendarza, a szczególnie doboru czytania drugiego w Godzinie czytań. Wymaga to starannego zachowania zasad podanych we wspomnianej Instrukcji (n. 43) oraz w Ogólnym wprowadzeniu do Liturgii Godzin (nn. 160, 162, 166-167).

39. Wprowadzenie noty biograficznej (por. OWLG 168) na początku każdego własnego formularza w Tekstach własnych Liturgii Godzin czyni zbytecznym układanie nowego tekstu hagiograficznego, który miałby spełniać rolę czytania drugiego tam, gdzie istnieją do dyspozycji inne odpowiednie teksty w pismach Ojców Kościoła, albo świętego lub błogosławionego, ewentualnie relacja pochodząca z ich czasów.

40. Jeśli chodzi w ogóle o możliwe źródła dla *lectio altera*, wypada przypomnieć, aby wybranymi autorami byli katolicy odznaczający się wzniosłością nauki i świętością życia, przede wszystkim ojcowie i doktorzy Kościoła tak zachodniego jak i wschodniego (por. OWLG 160). Chodzi o autorów, których życie i nauka mogą być bez zastrzeżeń proponowane wiernym (por. *Notitiae* 8[1972] 249). Wynika stąd z jednej strony, że nie należy oczywiście brać tekstów autorów żyjących, z drugiej zaś, że nie trzeba sięgać do takich postaci, które wprawdzie spełniają wspomniane warunki, ale nie budzą szczególnego zainteresowania przez sam fakt iż należą do grona świętych lub błogosławionych, albo że są pisarzami, których twórczość odznacza się niezwykleymi przymiotami literackimi, doktrynalnymi czy duchowymi. Uwagi te zmierzają do wykluczenia wielu autorów pobożnych ksiązek, podobnie jak teologów i egzegetów, którzy chociaż cieszyli się w przeszłości czy też w ostatnich czasach pewną popularnością, nie mogą być stawiani na równi z twórcami arcydzieł dwutyścicznej literatury chrześcijańskiej. Nie wypada brać tekstów jakiegoś autora, zanim nie znalazł się on w pełnej komunii z Kościołem. Należy w końcu wykluczyć jakiegokolwiek pisma autorów niechrześcijańskich.

41. Niekiedy proponuje się fragment homilii wygłoszonej przez Ojca Świętego z okazji beatyfikacji lub kanonizacji. W pewnych przypadkach może to być rozwiązanie słuszne. Uwarunkowania techniczne i pastoralne związane z okolicznościową homilią nie zawsze są jednak zbieżne z potrzebami celebracji *Officium Lectionis*. Rzadko więc należy sięgać do tego rozwiązania, także z uwagi na to, że doroczny obchód ku czci świętego lub błogosławionego nie ma na celu upamiętniania historycznego wydarzenia kanonizacji albo beatyfikacji, ale głoszenie i odnawianie Paschalnego Misterium Chrystusa, które objawia się w świętym (por. *Motu proprio Misterii paschalis celebrationem*, II).

42. Te rozważania o charakterze ogólnym mają szczególne zastosowanie w odniesieniu do lekcjonarza dodatkowego zawierającego wybór „*lectio altera*”, o którym jest

mowa w OWLG 162. Tego rodzaju projekt musi się odznaczać z jednej strony skrupulatnym zachowaniem norm, z drugiej zaś wysoką jakością kompozycji. Większość czytań winna być normalnie zaczerpnięta ze źródeł patrystycznych.

43. Pożądane jest, aby teksty odzwierciedlały powszechność Kościoła dzięki temu, że będą zaczerpnięte ze skarbicy różnych narodów chrześcijańskich, bez przyznawania uprzywilejowanego miejsca poszczególnym szkołom duchowości. Chodzi tu o lekcjonarz kościelny, mający służyć pomocą w rozważaniu słowa Bożego (por. OWLG 163-165). Wypada przeto, aby zawarte w nim teksty miały charakter medytacyjny, odznaczały się inspiracją biblijną oraz prawdziwym zmysłem liturgicznym.

44. Nie przeszkadza to, aby w diecezjach krajów, które przed wiekami przyjęły Ewangelię, przyznano miejsce uprzywilejowane tekstom wybranym ze skarbnicy własnej tradycji. To samo odnosi się do rodzin zakonnych, zwłaszcza do starych zakonów monastycznych lub żebraczych.

X

45. Jeśli chodzi o kolektę, konieczne jest zachowanie jej prawdziwej natury. Nie należy jej nadawać kształtu noty biograficznej. Kolekta bowiem uwypatnia charyzmat świętego albo błogosławionego oraz jakiś istotny punkt jego życia i działalności, nie usiłując bynajmniej podawać czegoś w rodzaju historycznego opowiadania. Winna ograniczać się do bardzo zwięzłej wzmianki oraz unikać stereotypów (por. *Kalendarze partykularne*, n. 40 b). Wskazane jest sięgnięcie do wzorców podanych w Tekstach własnych i wspólnych o świętych w Mszałe Rzymskim. Jasno ukazuje się tam zarówno konstrukcja jak i wyrazista zwięzłość tego rodzaju literackiego, jaki stanowi kolekta w obrzędzie rzymskim.

XI

46. Ważne jest, aby we wszystkich przypadkach wiernie zachowywane były procedury nakazane we wspomnianej Instrukcji: przede wszystkim, aby uwzględniono rolę komisji specjalistów (por. *Kalendarze partykularne*, nn. 4, 4 b), aby przeprowadzono należytą konsultację wśród duchowieństwa, wiernych świeckich i zakonników (por. tamże, nn. 4, 4c) i aby przygotowano szczegółowe sprawozdanie na temat projektu zgłoszonego do Stolicy Świętej (por. tamże, n. 6).

47. Przy rewizji kalendarzy przedsoborowych zadaniem specjalistów będzie między innymi staranne uwzględnienie przepisów zawartych w dokumencie *Kalendarze partykularne* (nn. 18-20) na temat niezbędnych badań historycznych.

48. W niektórych krajach przeprowadzono godne uznania studia historyczne, liturgiczne i pastoralne, aby skoordynować kalendarz krajowy z kalendarzami poszczególnych diecezji. Taki sposób podejścia zaleca się zwłaszcza w krajach, które już przed wiekami przyjęły Ewangelię i w których sytuacja historyczna jest bardziej złożona. Podobne inicjatywy zostały z dobrym skutkiem podjęte w niektórych rodzinach zakonnych. Po dokonaniu takiego wysiłku ważne jest, aby zostały również skoordynowane konieczne uzupełnienia i zmiany.

XII

49. Jeśli chodzi o kalendarz krajowy i przygotowywane dlań teksty liturgiczne, w mocy pozostaje przepis Instrukcji *Inter Oecumenici* (n. 29). W myśl tego przepisu do projektu przesyłanego przez Konferencję Episkopatu do Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów należy dołączyć relację podpisaną przez przewodniczącego i sekretarza Konferencji. W relacji tej należy wyszczególnić nazwiska biskupów, którzy uczestniczyli w głosowaniu, podać sprawozdanie z podjętych decyzji oraz wynik głosowania związanego z poszczególnymi dekretami. Wymagana jest większość dwóch trzecich głosów oddanych w tajnym głosowaniu przez uczestników plenarnego posiedzenia Konferencji Episkopatu (por. *Inter Oecumenici*, nn. 27-28).

Wspomnienie Świętych Andrzeja Tim Taegon
i Współtowarzyszy, męczenników, dnia 20 września 1997.

+ Jorge MEDINA ESTÉVEZ
Arcybiskup Pro-Prefekt

* * *

***e. Odpowiedzi Kongregacji w sprawie obowiązku sprawowania
Liturgii Godzin***

**KONGREGACJA KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**

Prot. Nr 2330/00/L

**Odpowiedzi na zapytania
odnośnie do obowiązku sprawowania Liturgii Godzin
(tekst łaciński „Notitiae” 37 (2001) 190-194).**

Całkowita i codzienna celebrowanie Liturgii Godzin przynależy do istotnej posługi kościelnej czyli do zadań kapłanów i diakonów, którzy przygotowują się do przyjęcia prezbiteratu.

Dlatego miałyby się z prawdą ten, kto uważałby, że celebrowanie Liturgii Godzin jest jedynie zadośćuczynieniem jakiemuś kanonicznemu zobowiązaniu, co też jest prawdą, i bez wątplenia dlatego ten szczególny obowiązek chwalenia Trójjedynego Boga za Jego Boską dobroć i piękno oraz za zdumiewające Jego miłosierdzie w sprawach naszego nadprzyrodzonego zbawienia na mocy sakramentalnej władzy święceń został powierzony diakonowi i kapłanowi jako obowiązek osobisty.

Kapłani i diakoni wraz z pieśnią chwały przedstawiają Bożemu Majestatowi prośby, aby raczył On przyjść z pomocą tak duchowym, jak doczesnym potrzebom zarówno Kościoła jak i całego rodzaju ludzkiego.

Niewątpliwie „ofiara chwały” dokonuje się przede wszystkim poprzez celebrowanie w ofierze Najświętszej Eucharystii, lecz jest przygotowywana i przedłużana w spra-

wowaniu Liturgii Godzin (zob. OWLG 12), której najdoskonalszą postacią jest celebrowanie we wspólnotocie, bądź to w zgromadzeniu osób duchownych, bądź w zgromadzeniu osób zakonnych; bardzo należałoby sobie życzyć, aby doszło do tego uczestnictwo wiernych świeckich.

Jednak *Liturgia Godzin*, którą nazywa się również *oficjum*, bądź *brewiarzem*, w żaden sposób nie traci swojego znaczenia, kiedy ktoś ją sprawuje sam, niejako w sposób prywatny, bowiem „modlitwy te wypowiada się prywatnie, ale nie ograniczają się one do tego, co prywatne” (Gilbert z Holland, *Kazanie 23*, PL 184, 120). Ponieważ więc w takich okolicznościach nie jest ona czymś prywatnym, lecz przynależy do publicznego kultu Kościoła, gdy święty szafarz ją sprawuje wypełnia w sposób oczywisty swoje kościelne posłannictwo: kapłan bowiem bądź diakon, który w zaciśniętej świątyni lub kaplicy, a nawet swojego domu, oddaje się celebrowaniu świętego oficjum, nawet kiedy nikt mu nie towarzyszy, godnie wypełnia dzieło Kościoła, w imieniu Kościoła i za Kościół, owszem za całą rodzinę ludzką: tak to w istocie ujmuje *Pontyfikał Rzymski*: „Czy chcesz zachowywać i pogłębiać ducha modlitwy, właściwego waszemu sposobowi życia, i w tym duchu wiernie sprawować Liturgię Godzin w intencji Kościoła i całego świata?” (zob. *Pontyfikał Rzymski, Obrzęd święceń diakonatu*).

Dlatego w samym obrzędzie święceń diakańskich święty szafarz prosi Kościół i otrzymuje od niego nakaz sprawowania *Liturgii Godzin*, który z tego tytułu wchodzi w zakres urzędowych obowiązków wyświęconego i w ten sposób przekracza granice pobożności czysto osobistej. Święci szafarze, wraz z biskupem, złączeni są w posłudze wstawiania się za Lud Boży sobie powierzony, jak Mojżesz (Wj 17, 8-16) i Apostołowie (1Tm 2, 1-6) i sam Chrystus Jezus *który siedzi po prawicy Ojca i przyczynia się za nami* (Rz 8, 34). O tym samym jest mowa w nr 108 *Ogólnego wprowadzenia do Liturgii Godzin*: „Psalmy odmawia się w *Liturgii Godzin* nie tyle we własnym imieniu, ile w imieniu całego Kościoła Chrystusowego, a nawet utożsamiając się z Chrystusem”. W OWLG 29 na pierwszym miejscu znajdują się następujące słowa: „Kościół powołał biskupów, prezbiterów i diakonów do sprawowania *Liturgii Godzin*. Powinni więc oni codziennie wypełnić w całości ten obowiązek przestrzegając, o ile to możliwe, odmawiania poszczególnych Godzin w odpowiedniej porze dnia”. Natomiast *Kodeks Prawa Kanonicznego* w kan. 276 § 2, nr 3 postanawia, co następuje: „kapłani z także diakoni przygotowujący się do prezbiteratu mają obowiązek odmawiać codziennie liturgię godzin, zgodnie z własnymi i zatwierdzonymi księgami liturgicznymi; natomiast diakoni stali mają odmawiać jej część, określoną przez Konferencję Episkopatu”.

Po zaprezentowaniu powyższego na przedstawione zapytania można odpowiedzieć następująco:

PYTANIE: Jaka jest intencja Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów odnośnie do zakresu obowiązku codziennej celebrowania lub recytacji *Liturgii Godzin*?

ODPOWIEDŹ: Wyświęceni są moralnie zobowiązani do całkowitej i codziennej celebrowania lub recytacji oficjum na mocy samego przyjęcia święceń, jak to wynika z

obrzędu święceń diakonatu i jak kanonicznie zostało postanowione w wyżej zacytowanym kan. 276 § 2, nr 3 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*. Stąd recytacja ta przybiera charakter nie jakiejś prywatnej pobożności, ani nabożeństwa wynikającego jedynie z własnej woli danego duchownego, lecz ma charakter istotnego aktu świętej posługi i misji duszpasterskiej.

PYTANIE: Czy recytacja całego oficjum jest zobowiązaniem pod sankcją grzechu ciężkiego?

ODPOWIEDŹ: Należy wziąć pod uwagę to co następuje:

a) od częściowego czy nawet całkowitego recytowania oficjum usprawiedliwia poważna przyczyna, bądź słabe zdrowie, bądź posługa duszpasterska, bądź wypełnianie miłosierdzia, bądź zmęczenie, nie zaś lekka niedogodność, zgodnie z następującą zasadą ogólną: prawo kościelne czysto pozytywne nie obowiązuje przy poważnej przeszkodzie;

b) jest niedozwolone opuszczenie oficjum czy to całkowite, czy częściowe z czystego lenistwa lub z powodu niekoniecznego odpoczynku, przeciwnie jest to lekceważenie, w poważnej materii, urzędowego obowiązku i pozytywnego prawa Kościoła;

c) racją usprawiedliwiającą nieodmawianie *Jutrzni* bądź *Nieszporów* może być tylko przyczyna większej wagi, ponieważ te godziny liturgiczne są „głównymi częściami codziennego oficjum” (KL 89);

d) jeśli kapłan ma obowiązek tego samego dnia wiele razy celebrować Mszę św., bądź przez wiele godzin spowiadać, bądź wielokrotnie głosić kazanie, i jest z tego tytułu zmęczony, ze spokojnym sumieniem może uważać, że jest to dla niego słuszną przyczyną dla opuszczenia jakiejś proporcjonalnej części oficjum;

e) własny ordynariusz kapłana lub diakona może ze słusznej albo poważnej przyczyny, jeśli zajdzie taka potrzeba, dyspensować go od częściowego lub całkowitego odmawiania oficjum, bądź zgodzić się mu na zamianę na inny akt pobożności (jak np. różaniec, Droga krzyżowa, lektura biblijna lub duchowa bądź myślna modlitwa rozładnie przedłużona, itd.).

PYTANIE: Jakie jest właściwe znaczenie kryterium „pory dnia odpowiadającej poszczególnym Godzinom” w omawianej tu kwestii?

ODPOWIEDŹ: Odpowiedź domaga się rozróżnienia w zależności od różnorodności przypadków.

a) *Godzina Czytań* nie jest ściśle złączona z określonym czasem i dlatego może być odmawiana o jakiegokolwiek rozsądnej godzinie, może być zaś opuszczona, jeśli zachodzi jakaś przyczyna z tych, które zostały przytoczone powyżej w pkt. 2. Zgodnie ze zwyczajem, *Godzina Czytań* może być celebrowana już od godzin wieczornych lub nocnych dnia poprzedniego po odmówieniu *Nieszporów* (zob. OWLG 59).

b) To samo należy powiedzieć o *Godzinie w ciągu dnia*, ponieważ nie wyznaczono dla niej określonego czasu, przy jej odmawianiu należy zachować czas, jaki przypada między godzinami porannymi a wieczornymi. Poza chórem, z trzech *Godzin*:

Przedpołudniowej, Południowej i Popołudniowej „należy odmówić tylko jedną, odpowiadającą danej porze dnia, aby w ten sposób zachować tradycję modlitwy w ciągu dnia i pośród pracy” (OWLG 77).

c) Jak wskazuje sama nazwa *Jutrznia* winna być odmawiana oczywiście w godzinach porannych, *Nieszpory* zaś w godzinach wieczornych; jednak, jeśli ktoś nie mógł odmówić *Jutrznii* w godzinach porannych, jest zobowiązany odmówić ją jak tylko będzie mógł. Podobnie *Nieszpory*, jeśli nie mogą być sprawowane w godzinach wieczornych, winny być odmówione jak tylko będzie to możliwe. Innymi słowy przeszkoda związana z „odpowiednią porą dnia” nie jest sama z siebie przyczyną usprawiedliwiająca nieodmówienia *Jutrznii* bądź *Nieszporów*, ponieważ chodzi o „Godziny szczególne” (KL 89), które „mają wielkie znaczenie” (OWLG 40).

Ten, kto chętnie wywiązuje się ze służby i stara się gorliwie głosić chwałę Stworzyciela świata, może po hymnie odpowiedniej Godziny odmówić przynajmniej psalmodię opuszczonej Godziny i zakończyć jednym krótkim czytaniem i modlitwą.

Powyższe odpowiedzi zostały ogłoszone za zgodą Kongregacji do Spraw Duchowieństwa.

Watykan, 15 listopada AD 2000.

Jorge Arturo kard. Medina Estévez,
Prefekt
abp Francesco Pio Tamburrino,
Sekretarz

(z języka łacińskiego tłum. ks. Z. Wójtowicz)